МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

ГКУ РД "ЦОДОУ ЗОЖ"

ГКОУ "Бутушская СОШ Ботлихского района"

СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
Заместитель директора по УВР	Директор ГКОУ РД "Бутушская СОШ"
Омарова Г.Д.	Магомедов К.А.
31.08.2023г.	31.08.2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по предмету

«Родная литература» для 2 «Б» класса.

к. Бутуш 2023

Программаялъул баян

Жакъасеб школалда тIадаб борч ккола гIун бачIунеб гIелалъе гъваридаб ва щулияб гIелмияб лъай кьей, гьеб жидер практикаялъулъ хIалтIизабизе ругьун гьари, дунялалдехун материалистияб бербалагьи лъугьинаби. Гьеб масъала гIумруялде бахъинабиялъулъ кIудияб бакI ккола рахьдал мацIалъ.

Миллиял школазда рахьдал мацI малъиялъул аслияб мурад буго бацIцIадаб литературияб мацIалда жидерго пикру эркенго загьир гьабизе цIалдохъаби ругьун гьари (бицунги, хъванги), мацI борцин гьабулеб алаталдаса пайда боси, миллияб художествияб ва гIелмияб литература цIали ва бичIчIи.

Байбихьул классазда рахьдал мацI малъиялъул аслияб масъалалъун буго цIалдохъаби битIун бичIчIун тIехь цIализе, берцинго хъвазе, бацIцIадаб литературияб мацIалъ кIалъазе, гаргадизе ругьун гьари.

Гьелъул мурадалда гIуцIараб буго байбихьул классазе хIисаб гьабураб гьаб программаги. Программаялда гьорлъе уна цоцазда рухьарал , амма жалго жидедаго чIарал гьадинал бутIаби:

1). Хъвай-цIали малъи, класстун къватIисеб цIали ва калам цебетIезаби;
2). ЦIали классалдаги класстун къватIисеб цIали ва калам цебетIезаби;
3). Фонетика, грамматика, битIунхъвай ва калам цебетIезаби.

ЦIикIкIун кIвар кьезе ккола калам цебетIезабиялде, ай авар мацIалъул дарсида мугIалимасулги лъималазулги пикру буссине ккола гIемер хIалтIизарулел рагIаби лъазариялде, гьелги гьоркьоре ккезарун, предложениял гIуцIизе, предложенияздаса хабар хурхине ругьунлъиялде (бицунги, хъванги).

Гьеб масъала тIубаялъ рес кьола бицунебги цIалулебги асаралъул аслияб магIна босизе рахьдал мацIалда босизе пикру гьабизе ва гIенеккаразда бичIчIулеб куцалда кIалъазе. Лъималазул калам цебетIезабиялда цадахъ байбихьул классазда авар мацI лъазабиялъ кумек гьабула гьал хадусел суалал тIуразе. КIиабилеб классалда лъималаз гIисинал текстал захIматал рагIаби слогалккун цIалула. ЦIалул хехги тIоцебесеб классалда данде ккун, цо минуталда жаниб 50-60 рагIуде бахина. К1иабилеб классалъул цIалдохъабаз гIисинал харбал жидецаго цIализе байбихьула. Тексталда тIад гьабулеб хIалтIи дагьабги гъварид гьабула, ай мугIалимасул кумекалдалъун. Ц1алдохъабаз ц1алараб жоялъул аслияб пикру загьир гьабула, героязе къимат кьолел рагIаби ва предложениял рихьизарула. Лъималазул кIвар буссинабула каламалъул культура борхизабиялде, рагIул нахърател бечед гьабиялде.

ЦIалиялъул рахъалъ цIалдохъабазул лъугьине кколеб бажари.

ЛъагIалил бащалъи.

ГъалатIал риччачIого, текстал дурун, чвахун цIализе. Минуталда жаниб 35-40 рагIи кколеб хехлъиялда цIалдохъабаз лъай-хъвай гъабичIеб текст цIализе.

Л ъагIалил кIиабилеб бащалъи.

БитIун, чвахун, рагIаби, слогазде рикьичIого цIализе. Минуталда жаниб гIага-шагарго 50-60 рагIи бугеб цIалдохъабаз лъай-хъвай гъабичIеб текст цIализе. Логикияб ударенияги лъун кколелъул лъалхъиги гъабун, битIун, чвахун текст цIализе.

Тексталда тIад хIалтIи гъаби. Бухьараб калам.

МугIалимас бицараб жоялъул ва тIехьалдаса цIалараб тексталъул магIна босизе. ХIасилалда тIасан кьурал суалазе къокъго жаваб кьезе. Малъарал ва жинцаго цIаларал гIисиналго асаразулъ рехсарал лъугьа- бахъиназул тартиб ракIалда чIезабизе, героязул ишазе ва рагIабазе битIараб къимат кьезе.

Гара-чIвариялда гIахьаллъизе. Жинцаго суалал кьезе, малъарал асаразда тIасан лъурал суалазе къокъгоги гIатIидгоги суалал кьезе.

Текст бутIабазде биххизе, гьезда цIарал лъезе, цIалараб жоялъул аслияб магIна загьир гьабизе (мугIалимасул кумекалдалъун).

МагIна гIагарал рагIаби данде кквезе; рагIул магIна баян гьабизе, цо-цо рагIабазул гIемер магIна букIин лъазе; мугIалимасул кумекалдалъун тексталъул героязул, тIабигIаталъул, лъугьа-бахъиналъул хIакъалъулъ бицунел рагIаби ва предложениял рихьизаризе. Практикияб къагIидаялъ маргьаби, харбал, кучIдул ратIа гьаризе.

ЛъагIалида жаниб 7-8 кечI рекIехъе лъазабизе.

ЦIали ва калам цебетIезаби

(анкьида жаниб 1сагIат кинабниги 34сагIат).

ЦIалул тематика.

Рии ракIалде щвезаби.

Риидал магIарул тIабигIаталъул бицунел харбал ва кучIдул. ЧIахIиял гIадамаз ва лъималаз гьарулел пайдаял хIалтIабазул бицунел асарал.

Меседилаб хасалихълъи.

Хасалихъ тIабигIаталъул ва гьеб цIунияльъул, бачIин бакIарияльъул ва ахакь, хурзабахъ гьарулел хIалтIабазул хIакъалъулъ къокъал, пасихIал харбал ва кучIдул. ТIабигIаталде экскурсия.

Х1анч1иги х1айваналги-- нилъер гьудулзаби.

ХIайваназул ва хIанчIазул хIакъалъулъ кучIдул, харбал, маргьби ва бицанкIаби. Гьел цIуниялда ва гьезул гIумруялда, батIербахъиялда тIасан гара-чIвари. Эркенаб захIмат-нигIматазул ицц. ЗахIматалъул, батIи-батIияб махщалил, гьединго лъималазул гIумруялъул ва пайдаял ишазул хIакъалъулъ асарал. Лъималазул рукIа-рахъиналда, хьвада-чIвадиялда тIасан гара-чIвари.

Лъималазул гIумру ва гьезул ишал.

Лъималазул гIумруялъул ва ишазул хIакъалъулъ харбал, кучIдул, кицаби ва абиял. Лъималаз цоцазе ва чIахIиязе гьабулеб кумекалда тIасан гара-чIвари.

Хасел — лъималазе рохел.

Хасалил гIаламатазул, цIияб соналде гьабулеб хIадурлъиялъул, хасало лъималаз гьарулел расандабазул, хIайваназ ва хIанчIаз хасел тIамулеб куцалъул бицунел асарал. Хасалил тIабигIаталде экскурсия.

Хъизан ва школа.

Хъизаналъул ва школалъул, кIудиязулги гIисиназулги цоцадехун букIине кколеб гьоркьоблъиялъул хIакъалъулъ кучIдул ва харбал.

ЛъикIлъи, хIалимлъи, хIурмат.

ГIадамазул лъикIабги квешабги хьвада-чIвадиялъул, цоцазе гьабулеб хIурматалъул, яхI-намус бугел унго-унгоял гIадамазул хIакъалъулъ харбал ва кучIдул.

Халкъияб кIалзул гьунаралъул асарал.

КIиабилеб классалъул цIалдохъабазе мустахIикъал захIматалъул, хIайваназул, гIажаибал лъугьа-бахъиназул, лъикIлъи — квешлъиялъул бицунел халкъиял маргьаби, кучIдул, кицаби, абиял ва бицанкIаби.

Т1абиг1ат берцинаб их.

Ихдалил тIабигIаталъул, гьелъул берцинлъиялъул, хIайваназул гIумруялъул, хурзабахъ ва ахакь гьарулел хIалтIабазул, лъималаз гьарулел расандабазул хIакъалъулъ харбал ва кучIдул. Ихдалил байрамазул бицунел асарал (8 Март, оцбай ва гь.ц.) Ихдалил тIабигIаталде экскурсия.

Росу.

Росдал тIабигIаталъул, гIадамазул гIумруялъул, гьез гьарулел хIалтIабазул, гIухьбузул, рекьарухъабазул, ахихъабазул хIакъалъулъ асарал.

Нилъер ВатIан.

ВатIаналъул, шагьаразул ва росабазул, гьаваялда, ралъдада ва ракъдада бахIарчилъи бихьизабурал Дагъистаналъул бахIарзазул хIакъалъулъ кучIдул ва харбал. Экскурсия «Нилъер росу», «Нилъер район».

КАЛЕНДАРНО – ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ УРОКОВ ПО РОДНОМУ (АВАРСКОМУ) ЯЗЫКУ

Во2КЛАССЕ.(34 ч.)

№	ДАРСИДА КЬОЛЕБ МАТЕРИАЛ	САГ!АТ	Стр.	КЪО – МОЦ!	СЛОВАРИЯБ Х!АЛТ!И
					1 ЧЕТВЕРТЬ.
	Рии рак1алде щвезаби – 2с				
1	«Малъе, эбел, рахьдал мац1 !»М. Г1умаров.	1с	Стр.3		умумул
2	Каникулазда Ц1ад	1с	Стр.4		Г1алах гомог

Меседил хасалихълъи – 3с

3	Хасалихълъи. З.Х1ажиев Магъида т1аде	1с	Гьум..9-10		Т1 еренаб Т1инкъи- т1ва ьи Цагъур

	т1огьилаб катан рехана. М. Мух1амадов.				илхъи
4	Калам цебе т1езабиялъул дарс. Дие бокьула хасалихълъи. Х1. Гъазимирзаев. Калам цебе т1езабиялъул дарс. Роржиналда цебе. В. Бианки.	1с	Гьум.11-12		къункъраб
5	Хаслихълъи. Р. Х1амзатов. Бук1араб ц1акъаб заман.	1с	Гьум.15-16		Г1идра Хъирщи
	Х1анч1иги х1айваналги-нилъер гьудулзаби – 3с				
6	**К. Расулов.** «Гьит1инав вехь.» **Т З. Х1ажиев** «Тайи».	1с	Гьум..19-21		Гъуц1и Рут1би
7	Руз. Г1анк1удал т1анчазул кеч1. **М. Гунашев.**	1с	Гьум.24- 2 7		Къасиканаб Хъарчигъа Хъачагълъ
	В. Бианки. «Музыкант.» Боржун анна х1инч1	1с	Гьум.28-30		
	2 ЧЕТВЕРТЬ **Зах1мат г1умруялъул къуч1 – 5с**				

9	Калам цебе т1езабиялъул дарс. Чед. Г1.Мух1амадица буссинабуна Воре, чед г1одобе рехуге.	1с	Гьум.31-33		Х1ай , чадикь...ы
10	Гьабурабгуронибатул аро. Х1. Гъазимирзоев. Наги т1ут1ги	1с	Гьум..34-35		Г1уж , х1ухьба...ы
11	Дун к1удияв г1ун вуго. Лена. О. Бедаревасдасан.	1с	Гьум..35-37		
12	Гьабич1ого х1алт1и бокьулев. Гьаз диеги гьабула кумек.	1с	Гьум.37-38		
13	Калам цебе т1езабиялъул дарс. Векьарухъанги васги. Х1ажи вук1ине ккола лъик1ав чи.	1с	Гьум.39-42		Т1алу шагьра...ух ях1 свакчуча...а
Хасел –лъималазе рохел – 3 с					
14	Хасел. **Р. Х1амзатов.** Г1азу. **З. Х1ажиев.**	1с	Гьум. 60-61		Г1иц1ал Г1анч1аб
15	Нижер рохел **З.Х1ажиев** «Ц1ияб	1с	Гьум. 63-65		Ц1оролдада

	сон»				
16	Г1азу байдал, х1анч1и **З.Х1ажиев** «Хасел»	**1с**	**Гьум..65-67**		**накъишкъакъуял**
	3 ЧЕТВЕРТЬ. **Лъималазул г1умру ва гьезул ишал – 3с**				
17	**Ц1.Х1амзат** «Ц1алдохъан» Бах1арчияб иш	**1с**	**Гьум.46-48**		**Совхоз т1у-т1ун ...й Г1ерг1еди**
18	М.Сулиманов «Сапар» Дир ясалъул кеч1	**1с**	**Гьум.50-53**		
19	Калам цебе т1езабиялъул дарс.Мокъокъил т1анч1и	**1с**	**Гьум.58-59**		**Ч1апинир**
	Хъизан ва школа – 3с				
20	**Р. Х1амзатов.»**Дир дах1адада.» Унго- унгояв гьудул.	**1с**	**Гьум.73-75**		**Хъутан**
21	**Х1. Гъазимирзоев** «Савдат- санитарка» **Аркадий Гайдар «** Нич»	**1с**	**Гьум.76-78**		**Къасд к1алк1уч...**
22	Ц1алдохъанасде кагъат. Щибаб жоялъе жинди- жиндир бак1	**1с**	**Гьум.79-81**		**Щватаби дуруса...**

	Лъик1лъи,х1алимлъи,х1урмат – 2с				
23	8 Марта. Эбелгилъималги.	1с	Гьум.98 - 99		
24	М. Шамхалов «Дида гуро абун бук1араб»	1с	Гьум.99-101		Занк1ан къапе
4 ЧЕТВЕРТЬ. Т1абиг1ат берцинаб их-3с					
25	Их бач1ана. Их.Н.Г1исаев.	1с	Гьум.109-110		чахъу
26	М.Насрулаев Гагу. Ихдалх!инч1.	1с	Гьум.111-112		
27	Г1ажаибаб гъвет1. Ф. Г1алиева. Ихдалил г1аламатал. Л. Федоров.	1с	Гьум.114-117		
	Нилъер Ват1ан – 4с				
28	Ват1ан. Ц1. Х1амзат Дагъистан.	1с	Гьум.118-119		
29	Шамил имамасул васият. Шамилил г1олохъанлъи.	1с	Гьум. 120 - 123		
	Бергьенлъиялъулкъо.	1с	Гьум.124-		Десант

30	Ралъдал вас. А. Путерброт.		126		
31	Совет содатасе памятник. Лев Кассиль. Эбелтарасерогьо. Р. Х1амзатов	1с	Гьум.127-130		Гулла памятни
	Росу – 1с				
32	Калам цебе т1езабиялъул дарс. Маг1арул росу. Н. Абих1асанов. Лъик1аб х1алт1и.	1с	Гьум. 137-139		
	Халкъазул к1алзул гьунаразул асараздасан – 2с				
33	Бицанк1аби.кицаби Борхьилги царалги къиса	1с	Гьум.86-90		Гъан[illegible]и
34	Калам цебе т1езабиялъул дарс.Х1анч1ил г1акълу.Царал диван	1с	Гьум.92-96		